

OBSERWACJA

**Raport z obserwacji zgromadzeń
w dniu 10 czerwca 2017 w Warszawie,
w okolicach ul. Krakowskie Przedmieście**

Warszawa, 21 czerwca 2017

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

I. PROJEKT OBSERWACJI ZGROMADZEŃ PUBLICZNYCH AMNESTY INTERNATIONAL

Amnesty International jest globalnym ruchem ponad 7 milionów ludzi, którzy niesprawiedliwość na świecie traktują osobiście. Razem zmieniamy świat, by każdy mógł korzystać ze swoich praw. Jesteśmy niezależni od rządów, politycznych ideologii, religii i interesów ekonomicznych.

Celem pilotażowego projektu Amnesty International jest obserwacja zgromadzeń odbywających się w różnych miejscach w Polsce. Do udziału w projekcie zaproszono aktywistów i aktywistki gotowych do zaangażowania się w długoterminowy projekt, którzy przeszli przez praktyczne i teoretyczne szkolenie.

Stowarzyszenie przyjęło standardy obserwacji, które opierają się na zasadach zgodności z prawem, bezpieczeństwa, neutralności, bezstronności oraz bezpośredniości i ograniczonego zasięgu.

Celem projektu jest monitorowanie sposobu realizacji wolności zgromadzeń, w szczególności w kontekście ostatnich zmian w ustawie Prawo o zgromadzeniach, jak również sposobu zabezpieczania zgromadzeń przez Policję. Rezultatem projektu będzie opracowanie raportu identyfikującego wyzwania w wypełnianiu zobowiązań Polski w zakresie wolności pokojowych zgromadzeń, które zyskały na znaczeniu w kontekście nowelizacji ustawy Prawo o zgromadzeniach, która weszła w życie 2 kwietnia 2017 r.

Natomiast niniejszy raport (pierwszy raport cząstkowy w ramach prowadzonego projektu) przedstawia wyniki obserwacji zgromadzeń, które odbywały się w dniu 10 czerwca 2017 r., w Warszawie w okolicach Krakowskiego Przedmieścia.

II. CZAS I OBSZAR OBSERWACJI

Obserwatorzy Amnesty International monitorowali przebieg zgromadzeń w Warszawie **w dniu 10 czerwca 2017 r., w godz. 18:30-22:00 na obszarze między ul. Kanonia, wzdłuż Krakowskiego Przedmieścia, do ul. Królewskiej.** Obserwatorzy byli oznakowani za pomocą identyfikatorów oraz żółtych, widocznych kamizelek z napisem „Obserwator” lub „Obserwatorka”. Zespół obserwatorów liczył 14 osób. Raport opiera się wyłącznie na raportach opracowanych przez poszczególnych obserwatorów oraz sporządzonych przez nich zdjęciach i materiałach filmowych. O planowanej obecności obserwatorów powiadomiono w dniach 7 i 8 czerwca 2017 r. Komendę Stołeczną Policji w Warszawie, Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Urzędu m.st. Warszawy oraz organizatorów zgromadzeń.

III. OBSERWOWANE ZGROMADZENIA

Obserwacja Amnesty International w w/w czasie i miejscu dotyczyła następujących zgromadzeń:

1. Zgromadzenie cykliczne, zgłoszone w czasie od maja 2017 do kwietnia 2020 r., 10 dnia każdego miesiąca w godz. 6:00- 22:00, w celu oddania hołdu ofiarom katastrofy w Smoleńsku, od ul. Świętojańskiej przez pl. Zamkowy, po ul. Krakowskie Przedmieście do ul. Karowej w Warszawie. Obserwacja Amnesty International objęła przebieg zgromadzenia w części przemarszu uczestników z Bazyliki Archikatedralnej św. Jana Chrzciciela do ul. Trębackiej. Dalsza obserwacja nie była możliwa ze względu na ustawienie barierek odcinających dostęp do obszaru przed Pałacem Prezydenckim.

2. Zgromadzenie organizowane przez Stowarzyszenie Na Rzecz Demokracji TAMA, zgłoszone na dzień 10 czerwca 2017 r., w godz. 18:00 – 22:00, na skwerze Hoovera.

Zgromadzenie zostało zakazane zarządzeniem zastępczym Wojewody Mazowieckiego z 29 maja 2017 WSO-I.6110.5.2017, w którym wskazał, że w tym samym miejscu i czasie odbędzie się zgromadzenie cykliczne związane z oddaniem hołdu ofiarom katastrofy w Smoleńsku. Organizator oraz Prezydent m.st. Warszawy złożyli odwołanie od zarządzenia wojewody do Sądu Okręgowego w Warszawie, argumentując, że zaskarżone zarządzenie jest bezprawne, ponieważ prawo o zgromadzeniach nie przewiduje możliwości zakazania zgromadzeń uproszczonych. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 31 maja 2017 uchylił zarządzenie wojewody, wskazując w uzasadnieniu, że zarządzenie zastępcze wojewody zostało wydane bez podstawy prawnej, gdyż żaden przepis prawa o zgromadzeniach nie umożliwia organowi gminy, ani wojewodzie zakazania organizacji zgromadzenia uproszczonego.

Postanowienie Sądu Okręgowego zostało utrzymane w mocy przez Sąd Apelacyjny w dniu 2 czerwca 2017, który to zmienił postanowienie Sądu Okręgowego jedynie w zakresie uczestnictwa prezydenta miasta, odrzucając jego odwołanie i uznając, że przepisy nie przyznają mu prawa do wniesienia odwołania od zarządzenia wojewody.

3. Zgromadzenia organizowane przez Stowarzyszenie Obywatele Solidarnie w Akcji

a. zgłoszone na dzień 10 czerwca 2017 r., w godz. 8:00-22:00, na ul. Krakowskie Przedmieście 15.

Zgromadzenie zostało zakazane zarządzeniem zastępczym Wojewody Mazowieckiego z dnia 9 czerwca 2017 WSO-I.6110.6.2017. Zarządzenie to zostało uchylone postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 czerwca 2017 roku. Podobnie jak w przypadku opisanym powyżej, Sąd Okręgowy wskazał, że zarządzenie zastępcze wojewody zostało wydane bez podstawy prawnej, gdyż żaden przepis prawa o zgromadzeniach nie umożliwia organowi gminy, ani wojewodzie zakazania organizacji zgromadzenia uproszczonego.

b. zgłoszone na dzień 10 czerwca 2017 r., w godz. 8:00-22:00, na skwerze ks. Twardowskiego.

c. zgłoszone na dzień 10 czerwca 2017 r., w godz. 15:00-22:00, przed Sejmem RP przy ul. Wiejskiej i przemarsz ulicami Wiejska, Matejki, Al. Ujazdowskie, pl. Trzech Krzyży, Nowy Świat, Krakowskie Przedmieście 11.

4. Zgromadzenie organizowane przez Obywateli RP, zgłoszone na dzień 10 czerwca 2017 r., w godz. 18:00-22:00, na ul. Krakowskie Przedmieście 46/48/50 przed Pałacem Namiestnikowskim, przed pomnikiem Ks. J. Poniatowskiego, przed tzw. tablicami smoleńskimi.

Zgromadzenie zostało zakazane decyzją Prezydenta m. st. Warszawy z 5 czerwca 2017 WV/5310/ZG/26/2017 ze względu na to, że zostało zgłoszone w tym samym miejscu i czasie, w którym odbywa się zgromadzenie cykliczne. Amnesty International nie dysponuje informacjami czy organizatorzy odwoływali się od decyzji Prezydenta m. st. Warszawy.

Organizatorzy nadal informowali za pośrednictwem mediów społecznościowych o zamiarze odbycia zgromadzenia w miejscu podanym w zgłoszeniu. W związku z ustawieniem przez Policję barierek odcinających dojazd do obszaru przed Pałacem Prezydenckim, wzywali do przyścia o godz. 20:00 na Plac Zamkowy.

O zgromadzeniu Obywateli RP w/w miejscu i czasie informował też za pośrednictwem mediów społecznościowych Ogólnopolski Strajk Kobiet.

IV. GŁÓWNE OBSERWACJE

1. ZGROMADZENIE CYKLICZNE

CHARAKTERYSTYKA I PRZEBIEG ZGROMADZENIA

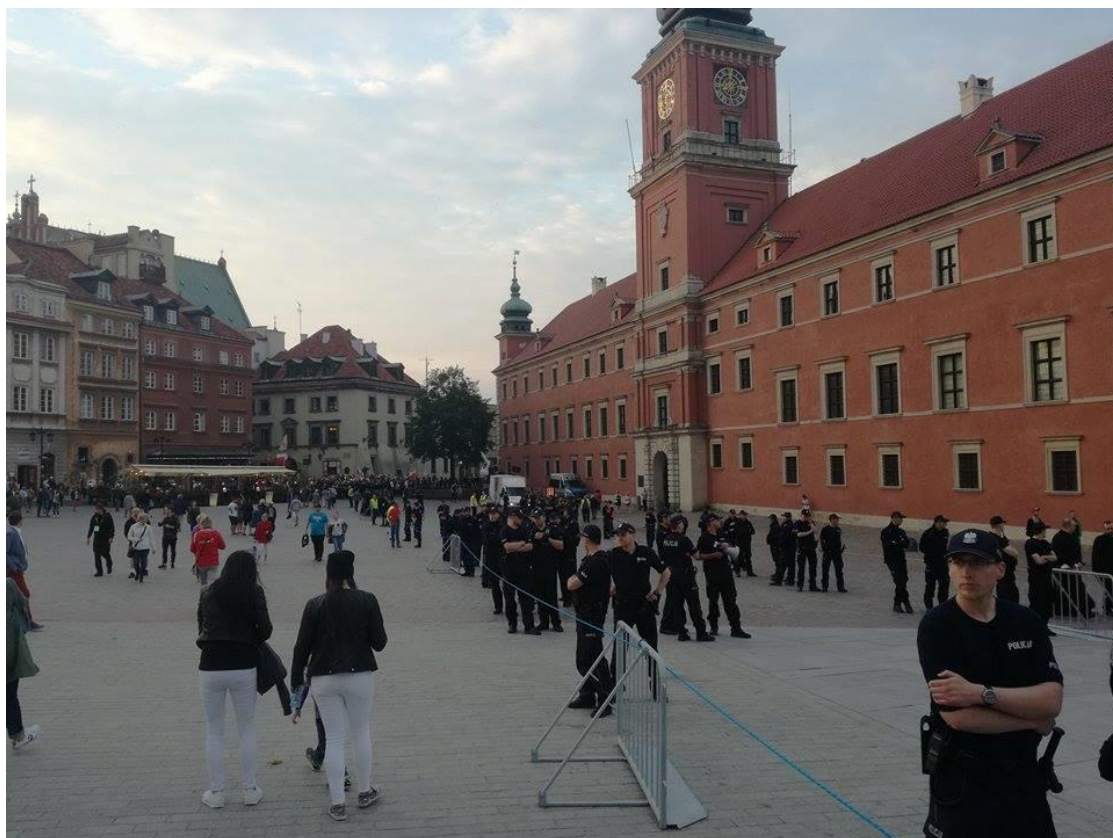
Zgromadzenie ruchome na trasie: Bazylika Archikatedralna św. Jana Chrzciciela (formowanie się marszu o godz. 19:55) – ul. Świętojańska – Plac Zamkowy (ok. 20:10) – skrzyżowanie z ul. Miodową (ok. 20:25) - ul. Krakowskie

Przedmieście – Pałac Prezydencki (przybycie: 20:50, rozwiązanie zgromadzenia: 21:07).

Szacowana liczba osób uczestniczących w marszu na wysokości Placu Zamkowego – około 800 osób. W momencie kulminacyjnym zgromadzenia (ok. godz. 21:00) przed Pałacem Prezydenckim szacowana liczba uczestników zgromadzenia wyniosła około 1400 osób.

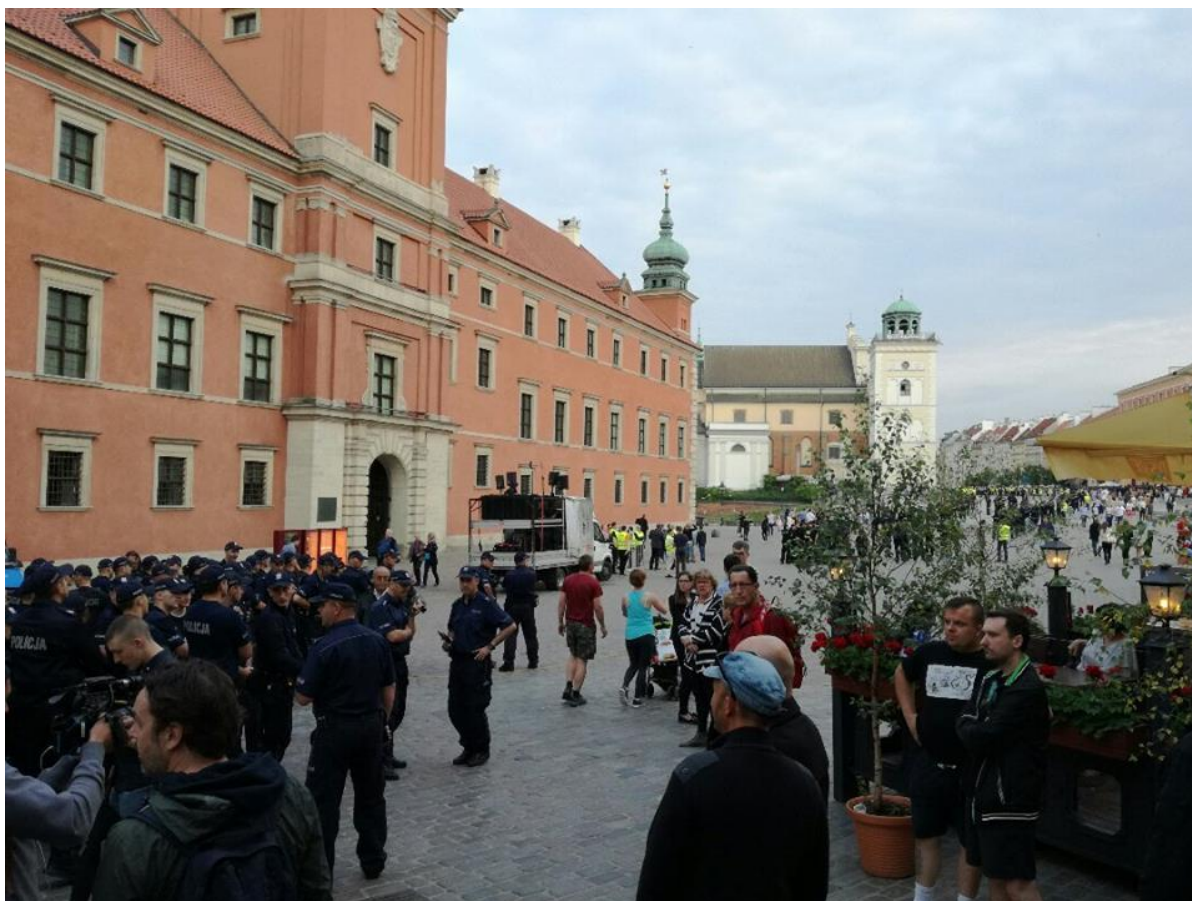
Formowanie się marszu pod Bazyliką (godz. 19:54)

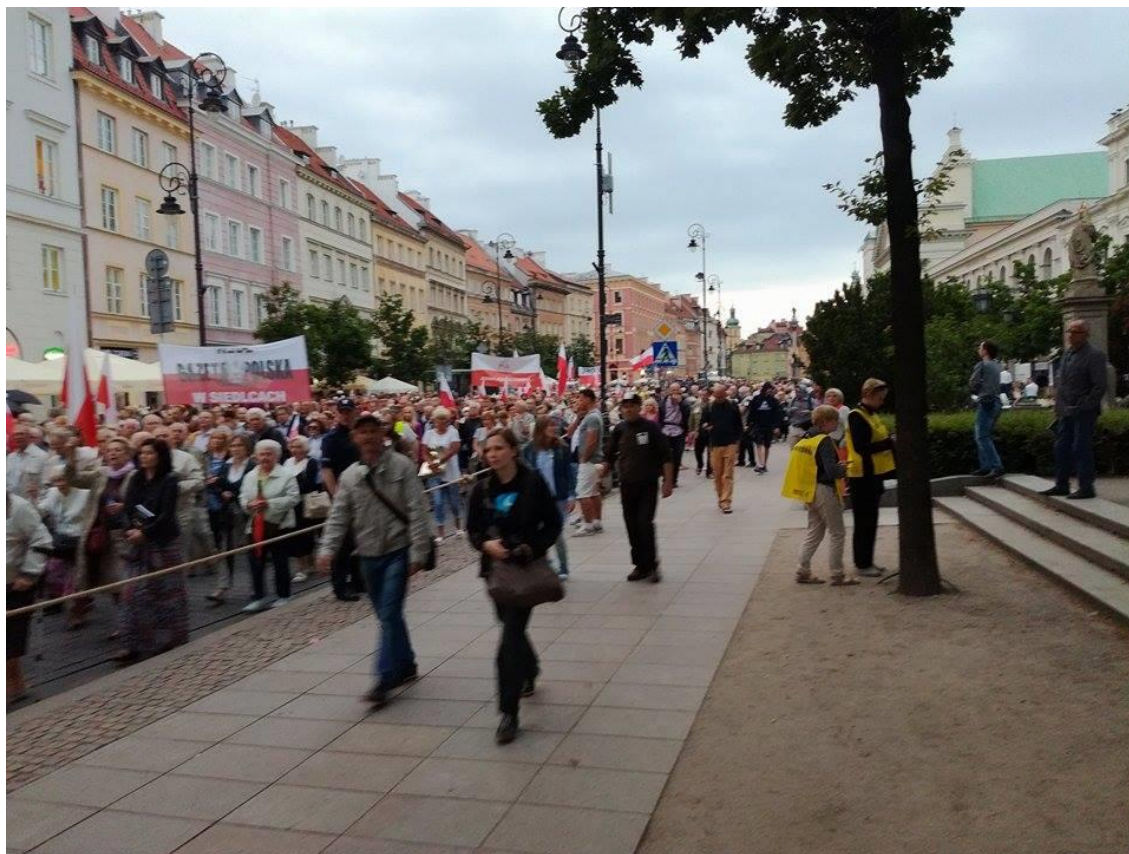
Zabezpieczenie trasy marszu na Pl. Zamkowym (godz. 20:15)

Marsz na pl. Zamkowym (godz. 20:32)

Oddział Policji na Pl. Zamkowym (godz. 20:04)

Marsz na ul Krakowskie Przedmieście (godz. ok. 20:40)

Ze względu na ustawienie barierek odcinających dojście do Pałacu Prezydenckiego, obserwacja marszu możliwa była tylko do skrzyżowania Krakowskiego Przedmieścia z ul. Trębacką. Policjanci nie wyrazili zgody na przejście Obserwatorów Amnesty International wzdłuż barierek.

W trakcie przemarszu słyszalne były śpiewy religijne i modlitwy inicjowane przez osobę prowadzącą za pośrednictwem głośników. Na czele marszu widniał transparent z napisem ze zdjęciem Jarosława Kaczyńskiego, z napisem „Jesteś wielki”. Widoczne były transparenty m.in. z napisami „Kary płacić, nie przyjmować, mamy jeszcze rodaków na wschodzie”; „Współwinni zbrodni wciąż żyją bezkarnie. Mord Smoleński”; „PiS Płońsk”; „Gazeta Polska w Siedlcach”.

W momencie rozpoczęcia marszu słyszalne były okrzyki „Jarosław, Jarosław”.

Hasła i transparenty podczas Marszu Pamięci (godz. 20:13)

Hasła i transparenty podczas marszu (godz. 20:16)

BLOKADA MARSZU

Blokada ul. Krakowskie Przedmieście, na wysokości kościoła św. Anny i Centralnej Biblioteki Rolniczej zorganizowana została przez około 150 osób (w kulminacyjnym momencie). Część osób oznaczona była emblematami Obywateli RP oraz Ogólnopolskiego Strajku Kobiet. Blokada polegała na sformowaniu kordonu stojących ludzi trzymających się za ręce lub siedzących w poprzek ulicy Krakowskie Przedmieście - od kościoła św. Anny do ulicy Miodowej. Część osób otoczyła się metalowym łańcuchem o nieznanej długości.

Okolo 50-100 osób stało na chodnikach za sznurami wyznaczającymi trasę marszu zgromadzenia cyklicznego (liczba ta wzrosła do okolo 200 osób po godz. 20.00), obserwując zdarzenie bądź kontrdemonstrując (część osób trzymała białe róże lub była oznaczona emblematami Obywatele RP i Ogólnopolski Strajk Kobiet).

Blokada (godz. 20:04)

Okolo godziny 19:30 z organizatorami blokady negocjował Zespół Antykonfliktowy Policji, który poinformował o możliwości popełnienia przez nich wykroczenia.

Służby porządkowe marszu oraz Zespół Antykonfliktowy Policji (godz. 19:40)

Osoby tworzące blokadę i stojące w jej pobliżu skandowały hasła: „Pokojowa demonstracja”; „Polska wolna od faszyzmu”, „Hańba”; „Wstyd”; „Frasyniuk”; „Mamy prawo protestować”; „Wolność, równość, demokracja”; „To jest miasto dla każdego, nie dla Jarka Kaczyńskiego!”, „Beata, niestety, ten rząd obalą kobiety!”. Widoczne były transparenty z napisami „Jest Was tylko 1/3!”; „Chcemy demokracji”; „Walka o państwo prawa”, „Warszawa nie jest dla faszystów”; „Zatrzymamy!”; „Ręce precz od grobu!”, „Nie przejdziecie!”; „Buduj rządzie te więzienia, będziesz miał tam posiedzenia!” oraz flagi Ogólnopolskiego Strajku Kobiet.

Wzdłuż trasy marszu kiluosobowe grupy krzyczały do uczestników zgromadzenia cyklicznego „Do kościoła”; „Profanacja”; „PiS się kończy”.

O godzinie 19:55 uczestnik blokady wyposażony w megafon wzywał innych uczestników do powstrzymania się od agresywnych zachowań.

Uczestnicy blokady pod Kościołem św. Anny (godz. 19:14)

Oddziały Policji pod kościołem św. Anny (godz. 20:21)

Okolo godziny 20:00 Policja wezwala blokujacych do zachowania zgodnego z prawem oraz opuszczenia miejsca legalnego zgromadzenia, a nastepnie wydawala ostrzezenie o mozhliwosci uzycia srodkow przymusu bezposredniego. Komunikaty Policji byly powtarzane kilkanaście razy. Po niezastosowaniu się przez blokujacych do wezwan Policji, okolo godz. 20:07 Policja zaczela sila usuwac uczestnikow blokady, przenoszac ich pod budynek Centralnej Biblioteki Rolniczej lub pod budynek przy ul. Miodowej 2 (lacznie okolo 100 osob).

Osoby, ktore stawialy bierny opór byly wynoszone za ręce i nogi. Osoby, ktore godzily się przejść o własnych silach, szły prowadzone przez policjantów w w/w miejsca.

Blokada pod kościołem Św. Anny (ok. godz. 20:00)

Blokada (godz. 20:06)

Wynoszenie osób z blokady przez Policję (godz. 20:07)

Pozostali kontrademonstranci zostali odseparowani od siebie przestrzenią ograniczoną sznurami wyznaczającymi trasę marszu, którą później przemieściło się zgromadzenie cykliczne (godz. 20:25).

Niewielka grupa demonstrantów została odizolowana kordonem zwartym Policji pod kawiarnią Costa Coffee.

Kordon Policji pod kawiarnią Costa Coffee (godz. 20:18)

Od pierwszego komunikatu Policji do momentu interwencji minęło około 5 minut. Policja nie użyła broni. Oddziały biorące udział w interwencji były wyposażone w pałki, przecinaki do łańcuchów i gaz pieprzowy.

Osoby, które zostały usunięte siłą przez Policję i przeniesione pod budynek Centralnej Biblioteki Rolniczej lub pod budynek na ul. Miodowej 2 pozostawały tam, odseparowane od zgromadzenia cyklicznego i pozbawione możliwości kontynuowania kontrademonstracji na czas przeprowadzania przez Policję czynności służbowych. Czynności te trwały kilkadziesiąt minut (de facto do zakończenia zgromadzenia cyklicznego). Osoby były sukcesywnie wypuszczane po przeprowadzeniu czynności, ukaraniu mandatem karnym lub ewentualnym sporządzeniu wniosku o ukaranie do sądu. Wokół miejsc przeprowadzania czynności przez Policję gromadzili się kontrademonstranci. Wznoszono okrzyki m.in.: "Maja Komorowska", "Uwolnić zatrzymanych!", "Maja!", "Oddać ludzi!", "Oddać Maję!", "Oddać Elwirę!", "Oddać konstytucję!".

O godz. 21:29 kontrademonstranci zebrani pod budynkiem na ul. Miodowej, zaczęli głośno domagać się dopuszczenia prawnika do osób, w stosunku do których były dokonywane czynności. Zgodnie z ich relacjami, prawnikowi nie umożliwiono takiego kontaktu.

Ostatnie osoby były wypuszczane około godz. 22:00.

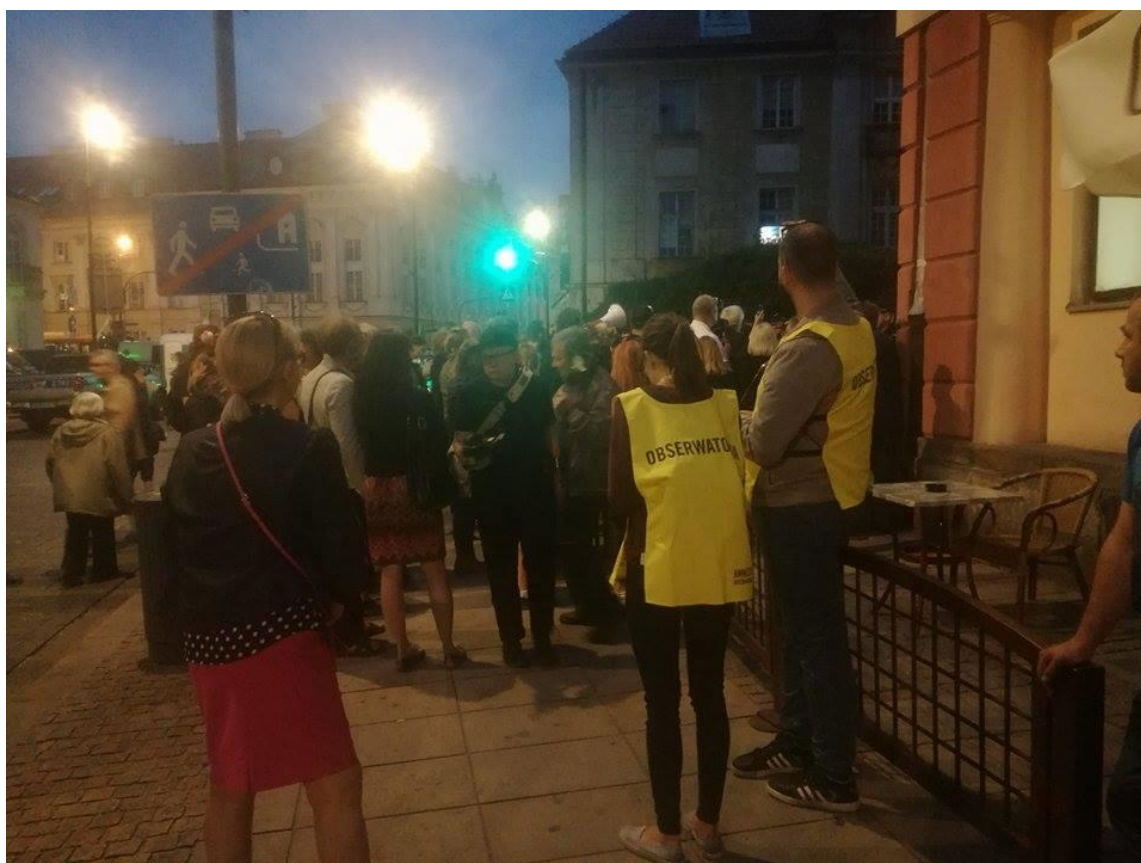
Miejsce dokonywania czynności przez Policję przed budynkiem na ul Miodowej 2 (godz. 20:50)

Osoby protestujące przed budynkiem na ul. Miodowej 2 (godz. 21:15)

Miejsce dokonywania czynności przez Policję przed budynkiem Centralnej Biblioteki Rolniczej (godz. ok. 21:25)

Obserwatorzy Amnesty International na ul. Miodowej (godz. ok. 21:30)

KONTAKT MIĘDZY UCZESTNIKAMI ZGROMADZENIA CYKLICZNEGO A KONTRDEMONSTRANTAMI

Zarówno uczestnicy zgromadzenia cyklicznego, jak i kontrdemonstranci byli od siebie w zasięgu wzroku i słuchu jedynie w części marszu (z wyłączeniem obszaru odseparowanego barierkami oraz osób przeniesionych przez Policję pod budynek Centralnej Biblioteki Rolniczej oraz pod budynek przy ul. Miodowej 2. Osoby stojące i idące wzdłuż marszu zgromadzenia cyklicznego były widziane i słyszane przez jego uczestników. Towarzyszenie zgromadzeniu cyklicznemu wzdłuż odgródzonej sznurami trasy marszu było możliwe tylko do skrzyżowania ul. Krakowskie Przedmieście z ul. Trębacką, gdzie zostały postawione barierki odcinające dojazd do Pałacu Prezydenckiego.

Zgromadzenie cykliczne wykorzystywało nagłośnienie umieszczone na samochodzie, kontrdemonstranci odpowiadali gwizdami oraz okrzykami „Beata, niestety ten rząd obalą kobiety!”, „Pokojowa demonstracja!”, „To jest miasto dla każdego, nie dla Jarka Kaczyńskiego!”, „Polska wolna od faszyzmu!”.

Kontrdemonstranci na trasie przemarszu zgromadzenia cyklicznego (godz. 20:34)

ZABEZPIECZENIE ZGROMADZENIA

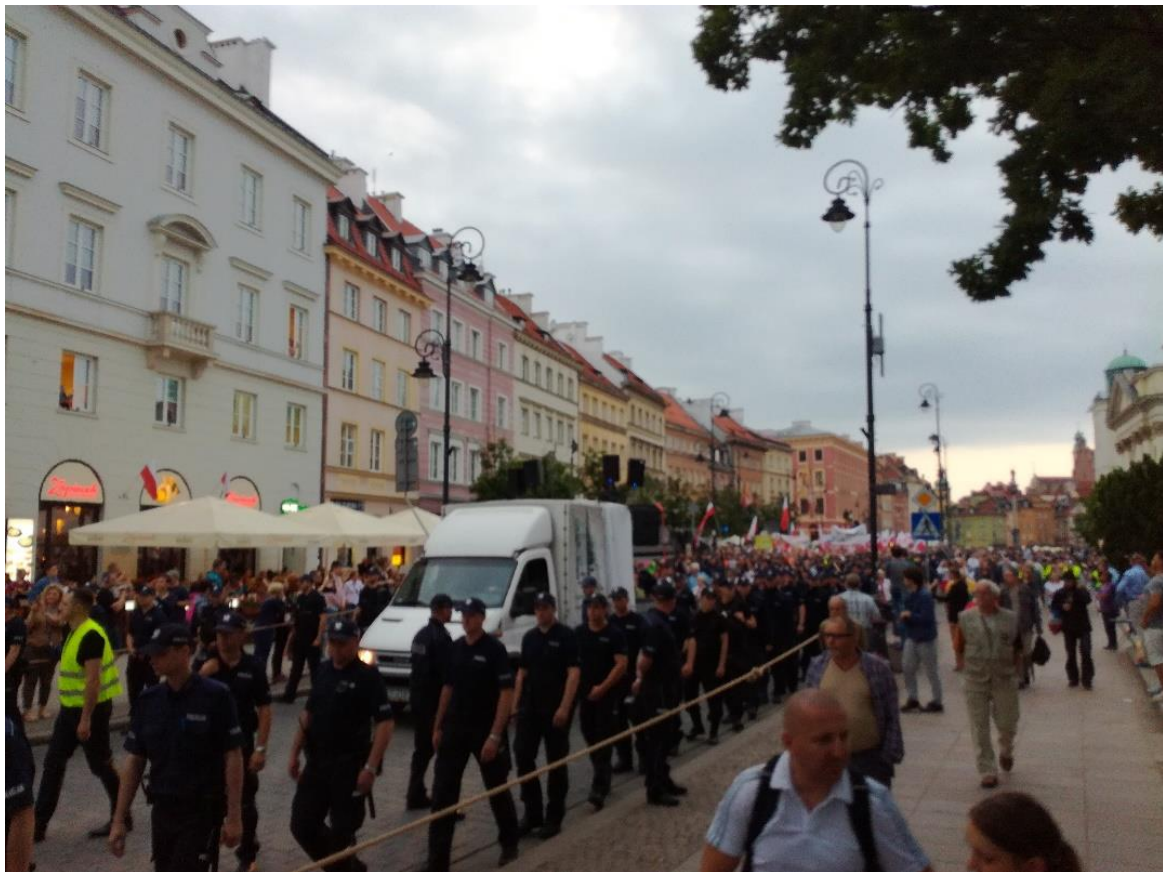
Zgromadzenie cykliczne było oddzielone od ogólnodostępnego chodnika przez sformowany przez Policję kordon podwójny zwarty oraz sznur rozwieszony między latarniami wzdłuż trasy przemarszu. Na odcinku od ul. Trębackiej w kierunku pałacu Prezydenckiego, do ul. Ossolińskich po obu stronach ulicy zostały ustawione metalowe barierki uniemożliwiające przejście chodnikiem. Bariery od ul. Trębackiej zostały usunięte po zakończeniu zgromadzenia cyklicznego (ok. godz. 21.10).

Funkcjonariusze Policji byli typowo umundurowani. Wszystkich policjantów było ok. 1000. Większość policjantów była wyposażona w broń krótką, pałki, kajdanki, gaz łzawiący i krótkofalówki.

W momencie formowania się marszu ok. godz. 18:50, straż marszu ustawiła się w dwóch grupach po ok. 40 osób. Zaobserwowano dwa kordony policji po 22 osoby; przed Zamkiem Królewskim dołączyła kolejna grupa policjantów (około 40).

Na wysokości kościoła św. Anny na przedzie marsz zabezpieczony przez grupę około 100 policjantów, na końcu przez około 150 policjantów.

Zespół Antykonfliktowy stał na chodniku pomiędzy zgromadzeniem cyklicznym a kontrdemonstrantami.

Asysta krocząca Policji i zabezpieczenie marszu linami (godz. 20:38)

Oddział Policji oczekujący na przejście marszu (ok. godz. 20:10)

Służba porządkowa marszu (ok. godz. 18:50)

Zamknięcie marszu (ok. godz. 20:50)

W okolicach kościoła św. Anny zaobserwowano dwa oddziały policji po około 100 funkcjonariuszy oraz jeden oddział w liczbie około 200 funkcjonariuszy. Rezerwa znajdowała się na skrzyżowaniu ul. Senatorskiej z ul. Miodową w liczbie około 100 funkcjonariuszy oraz na ul. Trębackiej.

Rezerwy Policji na ul. Trębackiej (godz. 21:08)

Zaobserwowano kilku funkcjonariuszy BOR oraz pojazd BOR poruszający się przy samym czole marszu. Około 200 policjantów kroczyło przed samym czołem

zgromadzenia cyklicznego. Po bokach marszu znajdował się kordon podwójny zwarty Policji (wyłącznie na początku) bezpośrednio przy uczestnikach zgromadzenia.

Policjanci dysponowali kilkoma megafonami oraz narzędziami do cięcia metalu.

INNE ZDARZENIA I OBSERWACJE

- Do obserwatorów Amnesty International o godz. 21:18 zgłosił się mężczyzna, podający się za dziennikarza (zostawił swoje dane kontaktowe), który twierdził, że po zatrzymaniu i wypisaniu mandatu przy Centralnej Bibliotece Rolniczej nie był wypuszczany przez dłuższy czas i uniemożliwiono mu wykonywanie czynności zawodowych.
- Na trasie przemarszu zgromadzenia cyklicznego, przed jego rozpoczęciem, na wysokości skweru Hoovera policjanci nie zezwalali przechodniom na przejście na drugą stronę jezdni. Czasami jednak wyżsi rangą policjanci nakazywali podwładnym przepuścić dane grupy osób.
- W czasie przemarszu zgromadzenia cyklicznego, na wysokości skweru Hoovera, kontrademonstrujący mężczyzna, będący jednym z głośniejszych krzyżących osób, został odseparowany przez grupę 7 policjantów (godz. 20:46). Wokół odseparowanego mężczyzny i policjantów zgromadziło się kilkanaście osób. Mężczyzna przedstawił się jako dziennikarz i głośno podawał swoje dane policjantowi prowadzącemu czynności. Jednocześnie głośno wyrażał swoje poglądy - przeciwne marszowi i działaniom Policji. Po chwili do wydarzenia dołączył inny mężczyzna, który zaczął zarzucać „zatrzymanemu” wszczynanie awantur w kościele oraz krzyczeć na policjantów. Osoby przechodzące krytykowały Policję, domagały się wypuszczenia otoczonego przez Policję mężczyzny, wyrażając dla niego poparcie. Ten żądał uwolnienia i zatrzymania osoby, która obrażała go publicznie twierdzeniem, że wszczyna awantury w kościołach. O godz. 20:55 podeszli kolejni policjanci, otaczając zatrzymanego – a ten zaczął ich głośno liczyć, podając liczbę 17. Zapytał następnie głośno o to, ilu policjantów jest potrzebnych do spisania jednej osoby. Kilku policjantów stanęło za nim - na trawniku. Ludzie wokół zaczęli krzyczeć hasła: "nie deptać trawników", "nie deptać konstytucji". Mężczyzna został „uwolniony” ok. godz. 21:05. Po zdarzeniu do obserwatorów podeszła osoba i skomentowała wyżej opisane wydarzenie słowami „takie zatrzymania są na czas przemówienia J. Kaczyńskiego.”

Legitymowanie osoby podającej się za dziennikarza (godz. 20:46)

- Około godz. 19:10, na tyłach Bazyliki Archikatedralnej św. Jana Chrzciciela do obserwatorek Amnesty International podeszła kobieta przedstawiająca się jako organizatorka zgromadzenia cyklicznego. Podkreśliła, że zgromadzenie ma charakter pokojowy i poprosiła o obserwowanie spodziewanych ataków ze strony kontrmanifestantów, oferowała wskazanie punktów, w których zgromadzenie jest najczęściej atakowane (krzyki, rzucanie przedmiotami), na które obserwatorzy powinni zwrócić szczególną uwagę.

Około godz. 19:25 (u wylotu ulicy Kanoniej) do obserwatorek ponownie podeszła pani przedstawiająca się jako organizatorka zgromadzenia cyklicznego wraz z kilkoma innymi osobami, między innymi przewodniczącym zgromadzenia cyklicznego. Obserwatorki zostały poinformowane, że na trasie marszu gromadzą się ludzie, (Kasprzak), którzy twierdzą, że chcą nielegalnie zablokować zgromadzenie, że jeszcze przed rozpoczęciem marszu zrywają liny, siadają, grożą, że nie przepuszczą marszu, i że tamte wydarzenia powinny być obserwowane przez Amnesty International. Przewodniczący poinformował obserwatorzy, że na wieży Kościoła św. Anny rozwieszono dwa banery, m.in. "ręce precz od grobów", oraz zrzucano ulotki - bez wiedzy proboszcza, co jest niezgodne z prawem. Rozmówcy domagali się, aby przekazane obserwatorom informacje zostały umieszczone w raporcie Amnesty International.

W ocenie Amnesty International zgromadzenie cykliczne, jak również kontrdemonstracja były pokojowe. Warto przypomnieć, że zgodnie ze standardem międzynarodowym pojęcie “pokojowe” powinno być interpretowane w sposób obejmujący również zachowania irytujące lub obraźliwe dla osób o odmiennych poglądach lub ideach, a nawet zachowania które czasowo ograniczają, zakłócają i blokują działania innych osób. Dlatego też na przykład zgromadzenia, w czasie których dochodzi wyłącznie do biernego oporu powinny być uznawane za pokojowe.¹

2. ZGROMADZENIA STOWARZYSZENIA OBYWATELE SOLIDARNIE W AKCJI (OSA)

CHARAKTERYSTYKA I PRZEBIEG ZGROMADZEŃ

Zgromadzenie OSA przy skwerze Twardowskiego (przy skrzyżowaniu ul. Karowej i ul. Krakowskie Przedmieście) – w godzinach obserwacji liczba uczestników zgromadzenia utrzymywała się na poziomie poniżej 10 osób (plus sporadycznie przystający przechodnie), zbierano podpisy pod petycją o delegalizację ONR.

Przed pomnikiem Bolesława Prusa ustawiono stoliki, krzesła, banery z logiem OSA, baner z napisem „Polska Laicka”, flagi Polski i Unii Europejskiej.

Zgromadzenie OSA na skwerze Twardowskiego (godz. 18:43)

¹ Guidelines on Freedom of Peaceful Assembly, second edition, OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights, Warsaw/Strasbourg 2010, str. 33, pkt. 26

Zgromadzenie OSA na przeciwko budynku Krakowskie Przedmieście 11 (przy kościele Wizytek), – w godzinach obserwacji liczba uczestników zgromadzenia utrzymywała się na poziomie poniżej 10 osób, pojawiła się także jedna osoba z banerem Ogólnopolskiego Strajku Kobiet.

Organizator ustawił przed kościołem Wizytek bardzo duże głośniki, z których co kilka minut rozlegał się głos speakera, krytykującego obecny rząd, Jarosława Kaczyńskiego, miesięcznicę smoleńską, zgromadzenia cykliczne. Głośniki miały duży zasięg, speakera słyszeć było w promieniu co najmniej 100 metrów.

Zgromadzenie OSA pod kościołem Wizytek (godz. 18:44)

Zgromadzenie OSA zgłoszone przy ul. Krakowskie Przedmieście 15 (Galeria Kordegarda), ze względu na bariery ustawione przez Policję w miejscu zaplanowanego wcześniej zgromadzenia zostało przeniesione na skrzyżowanie Krakowskie Przedmieście z ul. Ossolińskich.

Z relacji organizatora zgromadzenia, jak i informacji uzyskanych przez obserwatorów Amnesty od funkcjonariuszy Policji, wynika, że zgromadzenie to zostało przeniesione na polecenie funkcjonariuszy BORu, którzy przedmiotowy teren sprawdzili pod kątem pirotechnicznym, mimo posiadania przez organizatora zgromadzenia i okazania Policji wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 czerwca 2017 roku. Wyrok ten uchylił zarządzenie zastępcze wojewody zakazujące odbycia zgromadzenia w zgłoszonym miejscu (patrz w punkt III niniejszego raportu). Funkcjonariusz Policji powiedział obserwatorce Amnesty International, że są związani decyzją BORu.

Liczba uczestników zgromadzenia w godz. 18:30-20:00 wynosiła między 4 a 6

osób, w godzinach 20:00-21:45 liczba osób wzrosła do około 20. O godz. 20:13 zgromadzenie zostało otoczone kordonem Policji, o godz. 20.18 został uformowany kordon podwójny (50-70 funkcjonariuszy).

Podwójny kordon Policji wokół Zgromadzenia OSA (godz. 20:18)

Okolo godz. 20:30, pomiędzy kordonem Policji otaczającym zgromadzenie OSA a kordonem Policji wzdłuż barierek odgradzających teren pod Pałacem Prezydenckim oraz uczestników zgromadzenia cyklicznego, znajdowało się około 100 osób.

Blokada przez Policję dostępu do Pałacu Prezydenckiego od ul. Ossolińskich (godz. 20:23)

Organizator na rogu ul. Ossolińskich ustawił drabinę z wydrukowanym wyżej opisanym postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 czerwca 2017 r. dopisując nagłówek „nie pozwolimy zabić demokracji”.

Wywieszony został duży baner ze zdjęciem Lecha Kaczyńskiego i słowami: „Jarosławie K. nie stawaj na przeszkodzie”. Około godz. 21:00, gdy zaczęły się przemówienia w ramach zgromadzenia cyklicznego przed Pałacem Prezydenckim, zebrane osoby zaczęły wznosić okrzyki: „Kłamca”; „Hańba”; „Do Kościoła”. Około godz. 21:10-21:30 – pojawiły się okrzyki „Uwolnić Frasyniuka”; „Konstytucja”; „PiS się kończy”. Około 21:25 – kilkunastoosobowa grupa otoczyła dziennikarzy portalu pikio.pl skandując w ich kierunku „sprzedawczyki”.

Transparenty na Zgromadzeniu OSA (godz. 20:32)

KONTAKT MIĘDZY UCZESTNIKAMI ZGROMADZENIA OSA (KONTRDEMONSTRANTAMI) A UCZESTNIKAMI ZGROMADZENIA CYKLICZNEGO

Uczestnicy zgromadzenia OSA nie mogli podejść do zgromadzenia cyklicznego. Formalne zgromadzenie OSA zostało otoczone podwójnym kordonem Policji. Pozostałe osoby gromadziły się tuż przed kordonem Policji i barierkami całkowicie blokującymi Krakowskie Przedmieście. Byli pokojowo nastawieni. Ich widoczność utrudniały dwa duże banery zgromadzenia cyklicznego, mogli być natomiast słyszalni.

Banery zgromadzenia cyklicznego (godz. 20:42)

Organizator zgromadzenia OSA na drabinie (rozłożonej ok. godz. 19.25), aby lepiej widzieć i mieć kontakt ze zgromadzeniem cyklicznym (godz. 20:45)

ZABEZPIECZENIE ZGROMADZEŃ

Na monitorowanym terenie (od ul. Krakowskie Przedmieście na wysokości kościoła Wizytek, do ul. Ossolińskich) zaobserwowano około 200 funkcjonariuszy.

Przy barierkach uniemożliwiających dojście przed Pałac Prezydencki – kordon zwarty ok. 50-70 funkcjonariuszy.

Wokół zgromadzenia OSA na skrzyżowaniu ul. Krakowskie Przedmieście i ul. Ossolińskich - podwójny kordon zwarty policjantów - około 50-70 funkcjonariuszy. Przy kościele Wizytek i przy pomniku Bolesława Prusa – po 4 funkcjonariuszy, ustawionych w parach po dwóch stronach.

Policjanci pod pomnikiem Bolesława Prusa (godz. 18:49)

Policjanci nosili typowe mundury, nie nosili widocznych znaków identyfikacji indywidualnej, mieli przy sobie kajdanki, broń krótką i pałki. Zaobserwowano 2 funkcjonariuszy z czerwonymi pojemnikami na gaz.

Zaobserwowano duże rezerwy Policji wydłuż ulicy Ossolińskich, 7 rozstawionych radiowozów oraz około 70-100 funkcjonariuszy.

Rezerwy Policji na ul Ossolińskich (godz. 21:30)

O godz. 21:28 usunięto barierki blokujące przejście do Pałacu Prezydenckiego.
O godz. 21:29 zgromadzenie OSA na skrzyżowaniu ul. Krakowskie Przedmieście i ul. Ossolińskich zostało rozwiązane.

W ocenie Amnesty International zgromadzenia były pokojowe. Nie zaobserwowano żadnych aktów przemocy i użycia siły zarówno ze strony osób uczestniczących, jak i funkcjonariuszy Policji.

3. ZGROMADZENIE STOWARZYSZENIA NA RZECZ DEMOKRACJI TAMA

CHARAKTERYSTYKA I PRZEBIEG ZGROMADZENIA

Zgromadzenie na skwerze Hoovera, około 15 osób uczestniczących. Wśród zgromadzonych znajdowały się dwie kobiety i mężczyzna ubrani na czarno, trzymający białe kwiaty.

Zgromadzenie Stowarzyszenia TAMA na skwerze Hoovera (godz. ok. 18:45)

Podczas zgromadzenia uczestnicy trzymali baner z hasłem „Kłamstwom Smoleńskim Stawiamy Tamę” oraz transparent z hasłem „PiS zdelegalizować. Duda łamie konstytucję, ułaskawia swojego kołosa Kamińskiego. Mały pan kaczor podzielił suwerena. Pawłowicz to towar gorszego sortu. Miesięcznice na Żoliborz!”. Na ziemi leżało 5 czarnych parasolek z pomarańczowym napisem „27:1” oraz jedna szara z napisem „TAMA”. Transparenty były obecne przez cały czas zgromadzenia. Uczestnicy posiadali mikrofon i głośników. Jeden z uczestników mówił do mikrofonu o katastrofie lotniczej w Smoleńsku. Wspominał także o zapomnianych ofiarach katastrofy oraz krytykował politykę rządu - przemówienie miało miejsce jeszcze przed przemarszem zgromadzenia cyklicznego.

O godz. 19:06 z głośników słychać było hymn Unii Europejskiej, a następnie, od godz. 19:37 utwory Chopina. O godz. 20:38 - w trakcie przemarszu zgromadzenia cyklicznego – z głośników rozległ się hymn Polski.

Zgromadzenie zostało rozwiązane o godz. 21:00.

Transparenty podczas zgromadzenia Stowarzyszenia TAMA (godz. ok. 19:00)

KONTAKT UCZESTNIKÓW ZGROMADZENIA STOWARZYSZENIA TAMA (KONTRDEMONSTRANTÓW) ZE ZGROMADZENIEM CYKLICZNYM

Między godz. 20:38 a 20:43 uczestnicy zgromadzenia cyklicznego przeszli obok zgromadzenia Stowarzyszenia TAMA. Uczestnicy zgromadzenia Stowarzyszenia TAMA odwrócili się plecami do uczestników marszu. Śpiewali oraz próbowali zagłuszać zgromadzenie cykliczne, które było bardziej donośne ze względu na używany sprzęt nagłośniający.

Marsz przechodzący obok zgromadzenia Stowarzyszenia TAMA (godz. ok. 20:40)

Nie mogli podejść do zgromadzenia cyklicznego, ponieważ byli oddzieleni podwójnym kordonem zwartym Policji. Dodatkowo maszerujący byli oddzieleni sznurami ciągniętymi się wzdłuż Krakowskiego Przedmieścia i kordonem rozczłonkowanym Policji (od godziny 19:00). Zgromadzenie znajdowało się w odległości ok. 5 metrów od marszu. Uczestnicy obydwu zgromadzeń widzieli i słyszeli się nawzajem.

ZABEZPIECZENIE ZGROMADZENIA

Zgromadzenie Stowarzyszenia TAMA zabezpieczało 42 funkcjonariuszy ustawionych w podwójny kordon zwarty odgradzający miejsce zgromadzenia od trasy marszu. Policjanci nosili typowe umundurowanie, byli wyposażeni w mały gaz łzawiący, kajdanki, pałki, krótkofalówki. Pojedynczy funkcjonariusze mieli broń i duży gaz łzawiący.

Zabezpieczenie zgromadzenia Stowarzyszenia TAMA (godz. ok. 18:50)

O godz. 18:48 pojawiły się 2 osoby w kamizelkach Zespołu Antykonfliktowego Policji. O godzinie 20:26 obecnych było już 7 funkcjonariuszy Zespołu Antykonfliktowego. Rezerwy oddziałów antykonfliktowych zbierały się na ławce obok zgromadzenia Stowarzyszenia TAMA. O 19:40 część z nich została oddelegowana pod kościół św. Anny.

Zespół Antykonfliktowy Policji (godz. ok. 18:50)

W ocenie Amnesty International zgromadzenie było pokojowe. Nie zaobserwowano żadnych aktów przemocy i użycia siły zarówno ze strony osób uczestniczących, jak i funkcjonariuszy Policji.

V. WNIOSKI AMNESTY INTERNATIONAL

1. Usunięcie kontrademonstrantów blokujących przemarsz zgromadzenia cyklicznego.

Policja wielokrotnie wzywała kontrademonstrantów do zachowania zgodnego z prawem i ostrzegała przed użyciem środków przymusu bezpośredniego, zanim użyła siły w stosunku do osób blokujących trasę marszu zgromadzenia cyklicznego.

Nie zaobserwowano nieproporcjonalnego użycia siły.

Obawę Amnesty International budzi zbyt długi czas wykonywania czynności przez funkcjonariuszy Policji wobec usuniętych z trasy przemarszu osób, co uniemożliwiało im dalszy udział w kontrademonstracji oraz stanowiło swoistego rodzaju „faktyczne zatrzymanie” na czas przemarszu zgromadzenia cyklicznego. W większości, zatrzymane w ten sposób osoby opuściły miejsce dokonywania czynności przez Policję dopiero po zakończeniu zgromadzenia cyklicznego.

Amnesty International zwraca również uwagę na fakt niewpuszczenia prawnika do miejsca, w którym funkcjonariusze wykonywali swoje czynności. Należy podkreślić, że czynności Policji nie ograniczały się wyłącznie do legitymowania osób, lecz również do wypisywania mandatów karnych i sporządzania wniosków o ukaranie.

Jednocześnie, Amnesty International zwraca uwagę na fakt, iż nowelizacja ustawy Prawo o zgromadzeniach, która weszła w życie 2 kwietnia 2017 r., znacznie ogranicza prawo do kontrademonstracji będące kluczowym elementem wolności zgromadzeń.

Zgodnie z danymi podanymi przez Komendę Stołeczną Policji w związku z wydarzeniami 10 czerwca 2017 r. w okolicach na Krakowskiego Przedmieścia, zostanie skierowanych 91 wniosków do sądu o ukaranie za blokowanie jezdni na drodze marszu legalnego zgromadzenia, (11 osób przyjęło mandaty). W stosunku do 7 osób wykonywano czynności w kierunku art. 195 kk za złośliwe przeszkadzanie w wykonywaniu aktu religijnego, w stosunku do jednej osoby z art. 222 kk za naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza publicznego. Dodatkowo w stosunku do 10 osób zostaną skierowane wnioski do sądu z art. 52 oraz art. 51 kw. Nałożenie na kontrademonstrantów środków karnych na tak dużą skalę może mieć odstrasżający wpływ na osoby, które chcą wyrażać publicznie swoje poglądy.

2. Ustawienie barierek odcinających dostęp do Pałacu Prezydenckiego uniemożliwiało przebieg kontrademonstracji, będącej w zasięgu wzroku i słuchu uczestników zgromadzenia cyklicznego.

Międzynarodowy standard wolności zgromadzeń jasno wskazuje, że jeśli przepisy prawa regulują kwestie zgromadzeń równoległych, nie powinny one zawierać automatycznego zakazu organizowania zgromadzeń w tym samym

miejscu i czasie. W sytuacji, gdy w tym samym lub w zbliżonym miejscu organizowanych jest kilka zgromadzeń, należy – w drodze dialogu ze wszystkimi stronami - wypracować rozwiązania, które pozwolą na pokojowe przeprowadzenie demonstracji i kontrademonstracji, które znajdują się od siebie w zasięgu słuchu i wzroku.

3. Nierespektowanie przez siły porządkowe orzeczenia Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 czerwca 2017 r., uchylającego zarządzenie zastępcze Wojewody Mazowieckiego zakazujące zgromadzenia Stowarzyszenia Obywatele Solidarnie w Akcji, przy ul. Krakowskie Przedmieście 15.
Niedopuszczalne jest faktyczne uniemożliwienie przeprowadzenia legalnego zgromadzenia w czasie i miejscu zgłoszonym zgodnie z prawem poprzez odcięcie przez siły porządkowe dostępu do planowanego miejsca zgromadzenia. Należy z całą mocą podkreślić, że Policja stojąca na straży porządku publicznego nie jest wyłączona z obowiązku stosowania się do orzeczeń sądu.
4. Pomimo pisma informującego organizatorów i Komendę Stołeczną Policji w Warszawie o obecności obserwatorów Amnesty International, obserwatorzy nie zostali dopuszczeni we wszystkie rejony umożliwiające obiektywną obserwację zgromadzeń, np. za barierki umieszczone na wysokości ul. Trębackiej odcinające dostęp do obszaru przed Pałacem Prezydenckim.

PROJEKT OBSERWACJI ZGROMADZEŃ PUBLICZNYCH AMNESTY INTERNATIONAL

**Stowarzyszenie Amnesty International
pl. Lelewela 8
01-624 Warszawa**

**Zdjęcia: prawa autorskie Amnesty International
Wszelkie uwagi i pytania należy kierować na adres:
zgromadzenia@amnesty.org.pl**